

Jskd

JAVNI SKLAD REPUBLIKE SLOVENIJE
ZA KULTURNE DEJAVNOSTI

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Datum: 7. februar 2014

Državni svet Republike Slovenije, Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti in Zveza kulturnih društev Slovenije ter udeleženci smo na posvetu Kaj kultura praznuje? Vloga slovenske ljubiteljske kulture 7. februarja 2014 sprejeli naslednja

STALIŠČA IN UGOTOVITVE:

1. V Sloveniji ljubiteljska kultura, ki izhaja iz odličnih tradicij narodnozavednih društev iz druge polovice 19. stoletja, predstavlja posebno obliko kulturnega gibanja, ki je bilo eno od najzaslužnejših sil za oblikovanje slovenske kulturne identitete in skupnega kulturnega prostora v Sloveniji. V zadnjih desetletjih so se slovenskemu kulturnemu društvenemu gibanju pridružila tudi številna društva italijanske in madžarske manjšine in drugih etničnih skupnosti, ki živijo v Sloveniji. Število društev je še vedno v rahli rasti, večina društev, zlasti tistih z dolgo in močno tradicijo, deluje dinamično ter zlasti v manjših krajih predstavlja pomemben del kulturne ponudbe. Ljubiteljska kultura v Sloveniji kljub finančni krizi in slabšim materialnim pogojem za delo izraža zavidljivo sposobnost preživetja in nadaljnega normalnega delovanja. Ugotavljamo pa, da je trenutno razmeroma še zadovoljivo stanje le prehodno, saj večina društev hitro izčrpava svoje gnotne rezerve, kar se kaže zlasti v vse bolj zastareli opremi, tehniki in opremi ljubiteljskih kulturnih programov in društev ter izvajalcev, še posebej pihalnih godb, folklornih skupin in gledaliških skupin. Društva nadomeščajo zmanjšanje sredstev s povečanimi članarinami in z drugimi lastnimi prispevki ter zniževanjem honorarjev strokovnim vodjem. Opozarjamo, da je področje ljubiteljske kulture v zadnjih treh letih realno izgubilo več kot četrtno sredstev, ki jih je nekdaj imelo za delo, in stanje se utegne kmalu še poslabšati.
2. Področje ljubiteljske kulture danes ni optimalno organizirano, posledica pa je velika neizenačenost med posameznimi področji delovanja, še bolj pa med posameznimi območji v Sloveniji. Meddruštvena povezanost je slabša kot nekdaj, zato je marsikje zaznati še vedno preveč samozadostnosti in nekritičnega zadovoljstva z lastnim delom, kar ne prinaša napredka. Na ta način njihovo okolje izgublja svojo publiko in programsko aktualnost. Ljubiteljsko kulturo je treba ponovno trdneje povezati prek zvez društev, ki bi morale biti sposobne po eni strani zagotavljati osnovne skupne naloge, kot so sistematično izobraževanje in izpopolnjevanje ljudi, ki vodijo ljubiteljska društva in dejavnosti, po drugi strani pa vzpostaviti merila za evalvacijo lastnih dosežkov in čim večjo verodostojnost kulturnega delovanja ter s tem uspešno usklajevanje z lokalnimi oblastmi in drugimi, ki so odgovorni za ljubiteljsko kulturo. Izkušnje govorijo, da je položaj te kulture precej boljši tam, kjer delujejo močne zveze kulturnih društev. Izpostave javnega sklada sicer predstavljajo pomemben dejavnik pri podpori ljubiteljske kulturne dejavnosti, vendar pa kot vladni instrument ne morejo in ne smejo nadomestiti avtentičnih meddruštvenih povezav in s tem ogrožati avtonomije tega nevladnega področja. Pomembno je okrepiti tudi organiziranost in položaj krovne Zveze kulturnih društev Slovenije.

3. Podpiramo Nacionalni program kulture 2014–2017, ki ustrezno opredeljuje naloge ljubiteljske kulture v naslednjem štiriletnem obdobju. Še posebej pomembna je ustanovitev študijskega centra, s katerim bo področje dobilo nove, boljše in času primerne osnove za kakovosten razvoj vseh kulturnih dejavnosti. Poudarjamo, da je to nalogo treba začeti uresničevati takoj in jo v naslednjem srednjeročnem obdobju obravnavati prednostno.
4. Ustrezna zakonodaja mora natančneje opredeliti področje javnega interesa v ljubiteljski kulturi in spodbuditi odprtost ter avtonomnost kulturnih društev pri izbiri, kakšno kulturo bodo gojila. Za kakovostni razvoj društev, ki ambiciozno in inovativno izvajajo svoje programe, je treba natančneje določiti sistemske osnove za izobraževanje članic in članov ter strokovnih vodij, vpeljati strokovne nazive za strokovnjake, ki jih vodijo, in v večji meri podpreti njihovo organiziranost ter jim omogočiti boljše, predvsem pa stabilne pogoje za delo. Izboljšati je treba prostorske pogoje za društveno delo. Zakonodaja mora določiti tudi osnovna merila za vrednotenje ljubiteljskega kulturnega dela, s čimer bi postopno dosegli enotnejše financiranje ljubiteljske kulture na celotnem območju Slovenije in zmanjšali razlike pri financiranju med posameznimi lokalnimi skupnostmi, ki nimajo upravičene osnove. To je namreč eden največjih problemov na področju ljubiteljske kulture. Glede plačila nadomestil za javno izvajanje glasbenih del je podpisan sporazum z Združenjem SAZAS, vendar razmerje do avtorjev ni urejeno v skladu z dejstvom, da so ljubiteljska kulturna društva eden najpomembnejših stalnih izvajalcev glasbenih del slovenskih avtorjev, glede na ostala društva pa nimajo dodatnih olajšav.
5. Z zaskrbljenostjo opozarjamo, da je ena od strokovnih skupin Ministrstva za kulturo v začetku leta iz javnih programov kulture, ki se financirajo s štiriletnimi pogodбами, izločila dve pomembni ljubiteljski kulturni skupini - pevski zbor APZ Tone Tomšič in folklorno skupino AFS France Marolt, ki sta s svojo dolgoletno tradicijo in izjemnimi uspehi tudi v mednarodnem okviru zgradili najvišje standarde delovanja v ljubiteljski kulturi. Zaradi take odločitve se pojavlja vprašanje, na kakšen način bo v prihodnje državna kulturna politika v skladu z opredelitvami v Nacionalnem programu kulture 2014–2017 zagotavljala pogoje za delo obeh skupin: na svojih področjih sta obe nosilki nacionalnega interesa, saj drugih (institucionalnih) izvajalcev na teh področjih ni. Pozivamo pristojne organe, predvsem pa Ministrstvo za kulturo, da čim prej razrešijo nastali položaj, ki onemogoča stabilne pogoje za delo obeh skupin - pevcem in folkloristom.

Mag. Jože Osterman
predsednik
ZKDS

Mag. Igor Teršar
direktor
JSKD

Mitja Bervar
predsednik
DS RS

* * *

Predstavniki Državnega sveta Republike Slovenije, Javnega sklada za kulturne dejavnosti in Zveze kulturnih društev Slovenije so se na posvetu s podpisom dokumenta Zavezništvo za kulturo obvezali, da se bodo ob splošnem prizadevanju za rast slovenske kulture zavzeli za uresničitev v teh stališčih zapisanih nalog.